

DELAVSKA POLITIKA

GLASILO SOCIALISTIČNE STRANKE JUGOSLAVIJE.

Uredništvo je v Mariboru,
Ruška cesta 5, poštni predal 22.
Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
Uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22.
Ljubljana VII, Zadržni dom.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za državo SHS znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene
delavstva ter nameščenecv, stane vsaka beseda 50 para. De-
bela tiskana beseda stane 1.— Din. Malih oglasov trgovskega
značaja, stane beseda 1.— Din. V oglašnem delu stane pe-
titna enostolpna vrsta 1.50 D. Pri večjem številu objav popust.
Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 82.

Sobota 13. oktobra 1928.

Leto III.

Lastne državljane izganjajo!

Nepojmljiva nezakonitost režima.

Sodrug Kreveč, tajnik S. S. J. in urednik strankinega glasila »Arbeiterwille« v Vršču, je moral biti re-
žimu hud trn v peti. Saj je oblast v
njegovem slučaju posegla po tako
nezakonitem sredstvu, kakršnih se
niso doslej posluževale niti najprimi-
tivnejše azijske satrapije. Šla je in
ga izgnala iz Jugoslavije, čeprav je
naš državljan! Sodrug Kreveč je bil
najprej pod žandarmsko eskorto
preveden iz Vršca v famozno upravo
grada v Belgradu, da se ga izžene
iz Jugoslavije! Sodrug Kreveč je
energično protestiral in pokazal svoj
domovinski list, iz katerega je raz-
vidno, da je naš državljan, pristojen
v Metliki. Rodil se je v Banatu, kjer
še danes žive njegovi starši, v Vršču
je bil kot jugoslovanski državljan
vpisan v volilni imenik itd., sploh, bil
je naš državljan, je naš državljan še
danes, pa so ga vzlic vsemu izgnali!
Belgrajska uprava grada ga je, po
energičnem protestu Kreveča in
energični intervenciji naših sodru-
gov, poslala nazaj v Vršču, odkoder
ga je tamošnja oblast »šupirala« v
Maribor in dala po obmejnem komi-
sarijatu vreči preko meje v Avstrijo!
To prijetno »šupiranje« je trajalo
nekaj dni, in interesantno je, da je
bil celo brzojav, ki ga je sodr. Kre-
več poslal iz Zagreba tajništvu stran-
ke v Mariboru ob 4. pop., izročen
po mariborski pošti šele drugi dan
ob 9. dop. Brzojav je pa bil v Ma-
riboru že isti večer, ko je bil odpo-

slan... Brzojav je bil izročen, ko je
sodr. Kreveč že pasiral Maribor in
izročen avstrijski obmejni oblasti.
Tako je bila onemogočena tudi inter-
vencija mariborskih sodrugov.

Tako smo srečno prijadrali tudi
v to novo pravno stanje: Da ne bodo
niti jugoslovanski državljani nikoli
sigurni, ali jih ne bo ta ali ona oblast
prebacila preko meje v to ali ono
državo kot nadležne tujce, čeprav
imajo v žepu domovinski list, iz ka-
terega je tudi nepisanim razvidno,
da so naši državljani!

Prav. Sodrug Kreveč je novinar
in pisatelj, pa mu bo sedaj dana pri-
lika, da informira svet, kakšne ime-
nitne azijske razmere vladajo pri
nas.

Kreveč se vrača.

Po šestdnevem bivanju v gra-
ških zaporih, so graške oblasti Kre-
veča — jugoslovanskega državljana
— poslale zopet nazaj v Jugoslavijo,
ker jim pri vsej njihovi okcidentalni
pameti vendarle ni šlo v glavo, kaj
hočejo početi v avstrijski republiki z
izgnanim jugoslovanskim rezervnim
oficirjem. Sedaj se nahaja revež v
zaporih mariborske policije, in čaka
na nadaljnja preganjanja.

Lepo župo mu je skuhal Mari-
borčan, rimski kaplan in jugoslovanski
minister policije dr. Korošec.

Za ta škandal bo okrogli minister
odgovarjal v parlamentu našemu so-
drugu Petreanu.

Vsemu zavednemu delavstvu!

Znano Vam je, da mi steklarji že
četrti mesec bijemo boj z našim pod-
jetnikom, in to za naše upravičene
zahteve, za katere smo šli solidarno
v boj.

Kakor se vidi, naša firma Abel
noče ugoditi naši zahtevi, in nas
hoče z lakoto prisiliti h kapitulaciji.

V stavki se nahajajo vsi steklar-
ski delavci Jugoslavije, in zato ima
stavka logično globok pomen za de-
lavsko gibanje Jugoslavije.

Apeliramo na vse delavske mase
in delavske voditelje, da z odstopom
dela svoje plače pomagajo, da tudi
mi zmagamo v našem boju.

Sedaj je tudi na Vas ležeče, da
dejansko dokažete svojo solidarnost
in požrtvovalnost s stavkajočimi
steklarji.

Če steklarji zmagamo v našem
težkem boju, bo to nov dokaz, da

strokovne razredno-bojevine organi-
zacije morajo zmagati in če so moč-
ne, da morejo tudi uspešno pomagati.

Delavstvu se mora vrniti zaupa-
nje in vera v strokovne organizacije,
takrat bo naša borba lažja, ko se
bodo delavci medsebojno podpirali.

V interesu razrednega boja je, da
vsi nastavljenici pri Delavskih zbor-
nicah, konzumnih društvih in prole-
tarskih organizacijah s svojimi pod-
porami pokažejo svojo solidarnost.

Delavstvo je v borbi, naloga vse-
ga jugoslovanskega delavstva je, da
ga v tem boju podpira.

Sodrug! Kdor hitro dá, dá dva-
krat!

Stavkajoči steklarji.

(Darovalci naj pošljejo prispevke
na naslov: Alojz Kellner, steklar,
Hrastnik.)

Klerikalni režim zbira podatke o verski, moralni in politični kvalifikaciji državnih uslužbencev.

Klerikalni zaupniki, pravilno špiclji, so
dobili nalog od svojega tajništva, da zbira-
jo podatke o verski, moralni in politični
kvalifikaciji državnih nastavljenecv, od šefa
pa doli do zadnjega dnevničarja. V kakšne
pa doli do zadnjega dnevničarja. V kakšne
svrhe bodo služili ti podatki, si lahko misli-
mo, zgleda za to imamo iz predvojnega do-
be, ko so preganjali učiteljstvo, dovolj.
Cankar bi nikoli ne mogel napisati svojih
»Hlapcev«, če bi klerikalni režim v pred-
vojnem kranjskem deželnem zboru ne pre-
skrbel snovi, ki jo je Cankar samo obdelal.
Evo, kako se glasi klerikalna kvalifikacija
državnih nastavljenecv: uradništva, pod-
uradništva, zvančnikov in služiteljev okraj-
nega sodišča v X: N. N., sodni nadsvetnik;
versko slab, moralno slab, politično se
udejstvuje; N. N., sodnik; versko ni kropne
vode, moralno ni na slabem glasu, politič-
no ?; N. N., sodnik; versko brezbrizen,
moralno ni na slabem glasu, politično SDS;
N. N., nadoficijal; versko ne slab, pa tudi
ne dober, moralno neoporečen, politično se

ne udejstvuje — SDS?; N. N., kanclist; ver-
sko dober, moralno dober, politično SDS;
N. N., kanclist; versko brezbrizen, moralno
ni nič slabega slišati o njem, politično SDS;
N. N., kanclist; versko brezbrizen, moralno
ni nič slabega slišati o njem, politično SDS;
N. N., pripravnik; versko dober, moralno
dober, politično SLS?; N. N., zvančnik;
versko mlačen, moralno dober, politično
SDS?; N. N., služitelj; versko zelo dober,
moralno zelo dober, politično SLS; N. N.,
služitelj; versko dober, moralno neopore-
čen, politično SLS; N. N., dostavljatelj; ver-
sko dober, moralno neoporečen, politično
?; N. N., dnevničar; versko dobra, mo-
ralno neoporečena, politično »Sokolica«.

Uradništvo, poduradništvo, zvančniki
in služitelji davčnega urada v X:
N. N., nadupravitelj; versko zelo dober,
moralno zelo dober, politično SLS; N. N.,
upravitelj; versko ni slab, moralno ni na sla-
bem glasu, politično SLS; N. N., oficijal;
versko ni slab, moralno ni na slabem glasu,

politično SLS; N. N., služitelj; versko ni
slab, moralno ni na slabem glasu, politično
SDS; N. N., zvančnik; versko dober, mo-
ralno dober, politično SLS.

Oblastni zbor SSJ za mari- borsko oblast.

Na temelju statuta SSJ čl. 11 skli-
cujemo za dne 11. novembra 1928 v
Maribor

OBLASTNI ZBOR

s sledečim dnevnim redom:

1. Konstituiranje zbora.
2. Poročilo oblastnega tajništva.
3. Politični položaj v državi in tak-
tika stranke.
4. Strankina organizacija in tisk.
5. Volitve v okrajne zastope, oz.
v srezke skupščine.
6. Volitev oblastnega odbora in
članov glavne strankine uprave.
7. Razno.

Glasom čl. 12 statuta SSJ imajo
pravico in dolžnost prisostvovanja
oblastnemu zboru:

a) Delegati krajevnih organizacij,
izvoljeni na krajevnih zborih. Orga-
nizacije do 30 članov imajo pravico
do enega delegata in na vsakih na-
daljnjih 30 po enega. Ostanek od 10
članov ima pravico do enega delega-
ta. Število članov se določi na pod-

Oni, ki so slabo zapisani, pridejo menda
pred sveto inkvizicijsko komisijo — ali v
beograjsko Glavnjačo!

lagi števila prispevkov, katere je
krajevna organizacija v zadnjih treh
mesecih pred sklicanjem oblastnega
zbora odračunala oblastni organiza-
ciji.

c) Člani oblastnega načelstva in
kontrola.

c) Narodni in oblastni poslanci, iz-
voljeni v oblasti.

č) Eden zastopnik izvrševalnega
odbora SSJ in strankinega tiska v
oblasti.

d) Po eden zastopnik socijalistič-
ne mladinske in ženske organizacije
v oblasti.

Delegati pod c imajo pravico do
govora, nimajo pa pravice do glasova-
vanja v točkah, ki se tičejo njihove-
ga delovanja.

Oblastni zbor se prične točno ob
pol 9. uri.

Vse krajevne organizacije morajo
svoje delegate, kakor tudi predloge
sporočati strankinemu tajništvu Ma-
ribor, Ruška cesta 5, najkasneje do
4. novembra 1928.

Oblastno načelstvo SSJ za maribor-
sko oblast.

Slovenska emigracija v Franciji.

Ob priliki mojega odhoda iz Francije
nazaj v Slovenijo, me je več sodrugov na-
prosil, da naj v naši »Delavski Politiki«
nekoliko orišem položaj naših izseljencev-
trpinov, raztresenih po raznih krajih Fran-
cije. Ustrežem tudi zato, ker se nekateri na-
videzni prijatelji izseljencev iz vrst meščan-
skih strank nekam sumljivo zanimajo za naše
emigrante.

Kje da so naši rudarji naseljeni, ozir. v
katerih »Departementih«, kar bi značilo po
slovensko okrajih, ne bom mnogo opisoval.
Čitatelj naj kar pogleda zemljevid: tamkaj
v kotu, nekako med Saarskim ozemljem in
Alzacijo, dobiš prve Slovence, črto vlečeš
vedno ob meji do mesteca Thionville, obrne-
š se malo na levo, še naprej do mesta
Lens, proti Bruay, pa imaš pred očmi pred-
metno ozemlje. Mesto Lens, s svojo okolico
je nekako glavna in največja naselbina naših
rojakov. Pa tudi na meji Saarskega ozemlja
jih je precejšnja gruča; središče je v mestecu
Merlebach-Creutzwald. Da omenim še to:
Vse kar se nahaja od kraja Thionville (nem-
ško Didenhofen) proti severu, to so nekako
francoski Slovenci, nižje od tega mesta proti
 jugu, pa nemški Slovenci, kljub temu, da
živijo vsi na Francoskem. Ta razlika pa iz-
haja iz tega, da so bile province od mesta
Thionville proti jugu pod nemško upravo,
takozvana Alzacija-Lorraina. Tukaj se je
ohranil nemški jezik.

Rudarji teh krajev so precej revolucio-
narni in tudi naši sodrugji Slovenci. Vredno
je še omeniti, da živijo na severu v rudarskih
centrih ponajveč naši gardisti iz Hrastnika,
Trbovelj in Zagorja.

V rudarskih centrih v Lorraini se pa na-
seljujejo po večini slovenski rudarji iz kme-
tov, torej naši slovenski poljedelci. V tem
je tudi razlog, da je naš slovenski sodrug na
severu bolj delaven in agilen pri strokovnih
organizacijah in delavskem pokretu, kakor
pa slovenski rudar na jugu. Mlad rudar, ki
je šel v svet iz naših slovenskih krajev, je
vajen sukati meč za svoje pravice, kajti raz-
redna vzgoja se mu je vtisnila v srce že kot
otroku duh borbe in boja. Na žalost pa mo-
ramo pripoznati, da so slovenski naseljenci,
ki so prišli k rudarjem od motike in pluga,
precej zmešani po naših klerikalcih. Toda
oči se jim v svetu odpirajo, kakor hitro vidi,
da ni druge rešitve kot boj proti kapitalu.
Reči moramo, da kadar spregleda eden ne-
veden, odtehta za dva že zavedna.

Kaj pa pove statistika? Dobiti prav na-
tančne podatke o Slovencih v Franciji je
precej težka stvar. Da takoj povem zakaj.
Več kot polovico Slovencev vpisujejo oblasti
(zglaševalni uradi) za italijanske državljane.
Diktator Mussolini je vzel šibo brezovko, in
kar ni tužilo v njegov rog, je vse pognal. To-
da na čast njim moram povedati, da so ti
Primorci, po večini, prav zavedni razredni

borci. So pač videli, da naj garajo sloven-
skemu ali italijanskemu baronu, vsak ima le
eno željo, da mu delaš za črn kruh in golo
življenje. Sodrug iz Kobariča mi je pravil:
»Delal sem v Trstu, pa so me pognali na
cesto zato, ker sem bil socijalist. Čakajte,
sem si mislil, grem v Ljubljano, v odrešeno
domovino. Res dobim delo, toda svobodna
domovina me ni samo postavila na cesto,
ampak še za omrežje. Od takrat sem postal
neizprosni bojovnik za pravice proletarcev.
Kadar bodo vsi prišli do spoznanja, da ni ne-
laški, ne slovenski podjetnik prijatelj delav-
stva, ampak njegov največji sovražnik, ta-
krat bo lahko opraviti razne Mussolinije.«

Da ne pozabim na predmet. V Alzaciji
(okolica Strassburga), kjer se nahajajo rud-
niki za sol, je Slovencev iz Jugoslavije 63,
od teh 21 poročenih z 16 otroci. V Lorraini
(Merlebach-Freyning), kjer se nahajajo rud-
niki za premog 967, poročenih 217 in 209
otrok; (Spittel-Creutzwald, St. Vold, Har-
garten), kjer so premogovni rudniki 812, po-
ročenih 317 in 234 otrok; (Bening-Petit-Ro-
selle), kjer so istofako samo premogovni
rudniki 362, poročenih 91 in 45 otrok. Sku-
paj Slovencev iz Jugoslavije 2204; od teh je
646 poročenih in 504 otrok.

To je statistika od 1. VII. 1927.

V Pas de Calais (sev. naselbina). Lens in
okolica šteje približno 5100 slovenskih na-
seljencev iz Jugoslavije; od teh je poročenih
1000 in 1207 otrok.

Imamo še manjše naselbine ob Luksem-
burški meji, kjer kopljejo železno rudo, ter v
La Machine v srednji Franciji, kjer kopljejo
zopet premog. Kakor smo že popreje ome-
nili, se nahaja med našimi izseljenci mnogo
Primorcev, katerim kapital odreka še to
popolnoma malo stvar, da bi smeli biti vsaj
Slovenci. Ako prištejemo še te, potem pa
dobimo nekako takole sliko:

V Alzaciji Lorraini: iz SHS 2204, iz Ita-
lije 2300, poročenih 1046, otrok 1301; v Pas
de Calais: iz SHS 5100, iz Italije 550, poro-
čenih 1827, otrok 1417. V Thionville z oko-
lico: iz SHS 500, iz Italije 1500, poročenih
300, otrok 304; v Decize-La Machine: iz
SHS 300, iz Italije 700, poročenih 83, otrok
92. Toraj skupaj iz SHS 8104, iz Italije 10.000,
poročenih 3256, otrok 3119.

Sedaj vidimo, da je na Francoskem več
primorskih Slovencev kot iz Kraljevine in
sicer 1896 mož. Ne smemo pa računati, da
so se vsi izselili iz starih krajev po vojni.
Ravno nasprotno. Poročenih je mnogo več,
da, lahko rečemo 75 odstotkov dotičnih, ki
so se radi neznoznih razmer preselili v letih
1920—1922 iz Westfalije in Renskega iz
Nemčije. Prav natančno statistiko, pa radi
vednega preseljevanja iz kraja v kraj ni mo-
goče sestaviti.

(Dalje prihodnjič.)

Urednik „Volksstimme“ in „Delavske politike“ v zaporu.

Včeraj so minuli ravno 3 tedni, ko so potom dveh detektivov siloma odvedli v zapore mariborskega okrožnega sodišča našega urednika, sodruga Viktorja Eržena, da odsedi enomesečno zaporno kazen, katero je prejel na tožbo 27 mariborskih duhovnikov radi članka v našem nemškem glasilu »Volksstimme«. Mariborsko sodišče je sicer prvotno prisodilo uredniku Erženu 3 mesece, doslej najvišjo kazen po tisk. zakonu v Sloveniji. Toda najvišje sodišče v Zagrebu je ugodilo Erženovi pritožbi in kazen znižalo na 1 mesec, kakor tudi denarno kazen na 2000 Din, čeprav so duhovniki zahtevali skoro pol milijona odškodnine. Zakaj so katoliški duhovniki tožili, o tem smo že svoječasno pisali. Umetno pa je tudi ob tej priliki ponovno ugotoviti, da so zahtevali v tej tožbi celo franciskani od sodruga Eržena težke tisočake odškodnine, čeprav po njihovih štatutih ne smejo imeti nebe-nega premoženja in da so se ti častiti pridigarji krščanske ljubezni do bližnjega, franciskani, kaplani, župniki, kanoniki in profesorji bogoslovja pritožili proti prvi sodbi, češ, da je mariborsko sodišče urednika Eržena še premilo sodilo.

Našim čitateljem je gotovo še v svežem spominu, pod kakšnimi okolščinami je sodr. Eržen napisal proti duhovnikom oni članek. V članku je sodr. Eržen očital slovenskim duhovnikom, da so se za oblastne volitve zvezali z najzagrizenejšimi nemškimi nacionalci dr. Mühleisenom in drugimi mariborskimi nemškimi kapitalisti v Mariboru proti slovenskemu delavcu. Prav značilno je, da sedi sodr. Eržen sedaj radi gornjega članka v zaporih istega sodišča, v katere so metali leta 1914 in naslednjih vojnih letih mariborski nacionalci voditelje slovenskega naroda, Mariborskih duhovnikov, ki so sedaj tožili sodruga Eržena in se vezali z nemškimi nacionalci, nemškimi protestanti, seveda tedaj ni bilo v zaporih k. k. Kreisgerichta.

Takšna je morala klerikalizma, ki skuša sedaj doseči amnestijo za duhovnika Golca, da ne bi odtedel prisojene deset-dnevne kazni.

Klerikalni voditelji so mislili, da bodo bogve kaj dosegli s svojimi procesi in so imeli celo pojedino na Slomškovem trgu na dan Erženove obsodbe, kjer so se veselili svoje zmage. Toda dejansko so bili tedaj obsojeni le klerikalci, mi pa smo svoje vrste ravno od tedaj naprej še bolj utrdili in poglobili zavest skupnosti proletarijata.

Prihodnji četrtek, dne 18. oktobra, bo sodrug Eržen že zapustil svojo celico v Sodni ulici. Za njega, ki ni razvajen, niso

bili ti dnevi dosli drugačni, kakor zunaj na svobodi. Sodišče mu je namreč moralo priznati v smislu čl. 92. tiskovnega zakona vse olajšave takozvanih »političnih kaznjencev«, tako da je prebil le znani »častni zapor, custodia honesta, ločeno od drugih kaznjencev v lastni celici, v svoji obleki in ob lasti hrani, katero dobiva od zunaj iz gostilne. V smislu tega člena 92. bi sicer moral dobiti tudi drugačne »primerne prostore«, katerih pa sodišče žal nima, ker še pač ni bilo pripravljeno, da bo imelo pod streho tudi tako odlične »kaznjence«. Nadalje določbe čl. 92., da se s takimi ob-

sojenci postopa glede hišnega reda in discipline mileje nego s ostalimi obsojenci. Podrobneje še ni določeno, kaj je hotel tiskovni zakon pod pojmom »mileje« in je torej to prepuščeno prostemu prevdaru ravnatelja jetnišnice in predsednika okrožnega sodišča. Moramo priznati, da smo v tem oziru našli pri zadevnih gosposih popolno razumevanje v duhu zakona.

Sodruga Eržen ima v svoji celici svoje posteljno perilo in umivalnik. Pospravljajo in snažijo mu drugi obsojenci, dobiva vsa redakcijsko pošto in vsak dan cele kupe časopisov, knjige in sploh prav ničesar ne pogrša glede duševne hrane. Obiske je

smel prvotno sprejemati le v navzočnosti paznikov; kmalu pa je tudi to odpadlo in sedaj ga prijatelji, ki jih seve ni malo, prav pridno obiskujejo in se pomenkujejo z njim sami v posebni sobi. Pazniki se bodo menda že prav oddahnili, ko se bodo končno zaprla kaznišniška vrata za sodr. Erženom. Saj jim da več dela, kot vsi drugi kaznjenci. Kljub temu pa ni nihče nevoljen, ampak res začeni s predsednikom sodišča in ravnateljem jetnišnice, vstevši vse paznike, ki so sicer prosti, dejansko pa ravno takšni jetniki s plačami, o katerih bolje da ne govorimo, vsi so iskreno prijazni in uslužni.

Po predpisih ima sodr. Eržen pravico, da biva vsak dan vsaj dve uri na zraku, ki ga uživa na ozkem dvorišču, kjer običajno hodijo kaznjenci po dva in dva v krogu in v varstvu paznikov. Toda dveh ur sodrug Eržen niti nima prostih, ker mu tega ne dopuščajo obiski in pa delo za urejevanje obeh listov »Delavske Politike« in »Volksstimme«, ki jih ravno sedaj še posebno pridno zalaša s svojo krepko besedo. V celico z visokim oknom pod stropom je dobil tudi pisalni stroj in le-ta moti tišino obsojenčeve celice od jutra do pozno v noč, ko mu ob 22. uri uganejo električno luč. Prijatelju Erženu torej ne manjka drugega, kot gibanje v prosti naravi, ki jo ima sicer tako rad in pa med svojimi sodrugi, da bi jim govoril o duševnem in fizičnem izmaganju, ki ga izvaja baš sedaj dr. Korošev režim.

Sicer pa je sodr. Eržen neprestano v stiku z zunanjim svetom in z javnostjo, ki bi ga novinar najtežje pogrešal. Kmalu, ko so v jetnišnici sodr. Erženu olajšali prve trdote, so mu dovolili tudi radio in tako posluša s. Eržen vsak dan pozno v noč koncerte gledališča, predavanja in novice iz Budimpešte, Dunaja, Prage, Berlina, Rima, Milana Pariza in celo Londona. Večino novic izve poprej, kot mi, ki dobivamo že navse zgodaj časopise. Pa tudi časnike dobi s. Eržen že zjutraj kmalu po 6. uri in sicer ljubljanske dnevnike, kar na — posteljo, kar povemo samo radi tega, da se bodo črni prijatelji s. Eržena lahko še bolj veselili svojega maščevanja.

Ni torej tako hudo, kot so si mislili mariborski duhovniki, ki so vložili proti s. Erženu svojih 27 tožb. Njihovi predniki bi ga bili sicer pred stoletji radi takega članka scvrli na raznju, sedaj pa se bo sodr. Eržen le odpočil in se 18. oktobra vrnil z novimi močmi za še ostrejši in uspešnejši boj proti rimskemu klerikalizmu in njegove-mu najvernejšemu zavezniku, brezobzirnemu kapitalizmu.

namen dati navodila podrejenim cerkvenim organom, da uveljavijo tako politiko, ki bo koristila politični cerkvi.

Nehote se nam tu vsili vprašanje, za kakšno politiko neki se bodo škofje odločili? Na to vprašanje odgovor ni težak. Odločili se bodo za politiko, ki jim kot cerkvi največ koristi, to je za režimsko politiko, za našajoč se na to, da imajo v vladi svoje zastopnike in da je država, ki sedaj potrebuje njih pomoči, militariistično in birokratično dovolj močna, da jim da koncesije, ki jih zahtevajo od države, da pa sami zato podpirajo njeno sedanjo politiko.

Ta škofvska konferenca je torej ravno zaradi političnega položaja, ki so ga nezmislno povzročile meščanske stranke na obeh straneh, zgodovinska, ker stopa ob tej ugodni priliki jugoslovanski katoliški klerikalizem, zaenkrat sicer zakulisno, vendar pa v areno političnih bojev s tem, da se približa katoliška cerkev v naši državi kot aktivna sodelavka v politiki — režimu, dosledno potem tudi — vsakokratnemu meščanskemu režimu.

To politiko zasleduje jugoslovanski episkopat že dalj časa, toda doslej še ni imel tako ugodne prilike kakor jo ima sedaj.

Nas ta dogodek nikakor ne more veseliti, ker se s tem le ojači konzervativizem in reakcija, ki že tako presega vse meje. Posledica pa je ta preokret buržuazne politike v državi. Zaradi nerazumevanja stvarnega položaja so meščanske stranke s tem dale priliko najreakcionarnejšemu klerikalizmu, da bo žel v državi svoje lavorike in da bo trdna opora povsod tam, kjer se mori duha in kjer se zatirajo svoboščine in ubija zdrav socialni napredek.

A. T.

Mi smo mladi socijalisti!

Mi smo vsi mladi socijalisti,
smo v krepko zvezo združeni,
smo internacijonalisti
in smo za mir med narodi!

Mi nečemo igrat vojake,
objavili smo vojnam boj;
mi svoje vodimo korake
da nam zasije mir, pokoj!

Pijavkam več krvi ne damo,
izjemale so nas dovolj!
Odhodnico jim zaigramo,
da jih bo mučil glavobol!

Z nebes ne bo prišla rešitev,
od potrpljenja tudi ne!
Iz sužnjih spon osvoboditev
le v krepki naši volji je!

Da nehajo krivice, robstvo,
zdaj stati čemo vsi zvesto:
naj svoboda, enakost, bratstvo,
za vedno naše geslo bo!

Nedolžna škofvska konferenca v Zagrebu.

Konec tedna se snide v Zagrebu ožji odbor jugoslovanskih škofov na konferenco zaradi raznih cerkvenih vprašanj in raznih stanovskih vprašanj. Tako razglašajo sami.

Konference se bodo udeležili dr. Bauer (Zagreb), dr. Jeglič (Ljubljana), dr. Akšamović (Djakovo), dr. Šarić (Sarajevo) ter dr. Premuš in dr. Salis-Seewis (Zagreb). Konferenca se pa udeleži tudi zimski diplomatski zastopnik v Belgradu dr. Pellegrinetti.

Škofje imajo pravico sklicevati konference in se na njih posvetovati, o čemer hočejo. To je njih pravica. Ni pa vseeno za splošni interes in zlasti za napredno misel in še manj za socijalistični pokret, če kujejo na

teh konferencah reakcionarne politične naklepe.

Gospodje škofje bodo rekli, da so to redne, običajne konference, ki jih imajo škofje vsako leto eno ali več. Toda, če premostrimo politični položaj v državi in če upoštevamo, da je duhovnik predsednik vlade ter da bo konferenco obiskal tudi papežev politični reprezentant v državi, nuncij Pellegrinetti, pomeni to, da ima konferenca v jedru političen značaj, značaj politikujoče cerkve v naši državi, ki sluti sedaj ugoden trenutek, da poseže v politiko.

Ko je nastal po umoru v narodni skupščini tabor dveh meščanskih koalicij v državi, na eni strani režimovcev (slovenski klerikalci, radi-

kali, demokrati in muslimani) in na drugi strani kmetsko - demokratske koalicije (zlasti samostojni demokrati, radičevci in naši kmetijci), se je tudi duhovništvo jelo politično izražati, deloma za režimovce, deloma za opozicijo. To je visoka duhovščina opazila, kar pa nikakor ne odgovarja politiki cerkve. Cerkev hoče bit v politiki edina, hoče imeti disciplinirane župnike in kaplane. Zato torej, ker se je zaradi kritičnega političnega položaja v državi pokazala neenotnost cerkvenih predstavnikov v politiki, smatrajo škofje za potrebno, da se posvetujejo o »cerkvenih vprašanjih« in povabijo na konferenco tudi političnega zastopnika papeževga.

Konferenca v političnem pogledu ni tako nedolžna; konferenca ima

LEO SILA:

Človek mrtvaških lobanj.

Kronika raztrganih duš.

54

Ali si nismo vsi mi sploh samo tovariši? Tudi jaz ne verujem v prijateljstvo. Prijateljstva ni. Samo ljubezen je med zdravim fantom in dekletom — ljubezen, to je prijateljstvo, edino prijateljstvo, ker je ko tena duša in eno telo . . . Za vse človečansko ljubezen pa danes ni časa, ni dobe. Danes Ti tako ljubezen ubijajo, kjer le morejo. Ljudje se kopljejo in sežigajo v poltenih strasteh, na duše pa pozabljajo. In ko se napijo drug drugega, ko se izživijo, se zasovražijo kot gladni volkovi med seboj. Razočarani so. Sicer pa je nujno, da se v tem času razočarata fant in dekle. Čutim, da je to skrunitev njene mladosti, skrunitev samega sebe. Mlado, zdravo, sveže bitje politi z gnojnico . . . To je nekaj odvratnega, nadvse odvratnega. Danes pa je tako: Če ne poležeš vsake punce, nisi fant. O, kako odvratno je vse to življenje!

Ali veš kaj počenja Stane? Popolnoma se je spremenil. Z Milko se je zopet skregal. Za koliko časa, ne vem. To je poglavje zase. Kadar sta skupaj in sta si dobra, se pogovarjata kako bodeta živela, kako bodeta imela otroke. In zidata nekam v nedoglednost. Sedaj se je vrgel na Orjuno. Tudi meni je zamisel všeč. Izgleda, da bo nekaj odločnega, če se bo prenašlo razkrojila. Stanetu je seve všeč, ker bo lahko nosil samokres in bo moral sklicevati ilegalne sestanke. Za enkrat je namreč še srednješolcem prepovedano. On ti je kot trepetlika v vetru. Otrok čustva. Danes tukaj, jutri tam. Samo, da je nekaj življenja, da ni puščobe. Zato so

tako besne in razvratne njegove pesmi. Strasten je v svojem duševnem življenju. Vse bi preživel v vihuri, vse podrl in požgal, kar mu ni všeč. Tista zadnja pesem, ki jo je posvetil Maksimu, je res dobra. Tako močno je povedal, kaj vse se godi z nami. Samo čustvo ga je. Za kakšna popolnoma miselna razmišljanja ni. Zadnjič sem ga vprašal, če veruje v boga. Odgovoril je, da ne. Zakaj ne? Ne čutim ga, ne doživljam ga, ne potrebujem ga, moj bog — je moje dekle, je moje vse . . . Kaj hočeš s takim človekom?

Zadnjič sem že mislil, da se bo klub razbil. Stane je strasten in napadil med nami. Franček in Januš sta tudi malo preveč klerikalno napadala. Vsak skuša svoje cilje doseči čimprej. Stane je teorist, ona dva sta pa polna predsodkov radi Orjune. Bomo videli, če bo praksa taka, kot je teorija. Kako, da Ti nisi vstopil? Zdi se mi, da se zadnje čase nekam spreminjaš! Poprej si bil tako navdušen sokolaš, sedaj pa Te ni videti nikjer več. Nekam skrivaš se. Zakaj si zapustil plesno šolo? Slišal sem, da ste se dobro zabavali. Zlasti Ti. Vedno si bil razposajen med dekleti. (Sicer vem, da še nisi sedaj nič boljši zaradi tega, če si včasih v šoli nekam zamišljen.) Ali si se mogoče — zaljubil? Franček mi je nekaj pravil. Za Sonjo baje stikaš . . . Ti, to je nevarna žerjavica! Pazi, da se ne opečeš. Marsikdo se namreč že je. Sonja ni kar tako. O, Sonja, to ti je dekle . . . Sicer pa nikar ne misli, da sem vanjo zaljubljen. Vi vsi ste namreč taki: Komaj začnem kako dekle hvaliti, že pravite, da sem zaljubljen vanjo. Neumnost!

Pri nas doma je neznosno. Mačeha me ne more prenašati. Res je, da sem včasih malo preveč ob-

čutljiv. Toda to je že od sile, kar mi je napravila včeraj. Očetu sem prinesel prvi dve številki »Človeka mrtvaških lobanj«. Očeta imam rad. Mehka duša je, zato pa ga mačeha komandira. Hotel se je menda postaviti pred njo, pa ji je pokazal moji pesmici. Češ, poglej, moj sin! Ona pa se je namrdnila. »Pomaga naj raje doma, pomaga, ne da cele ure presedi pri mizi in neumnosti čečka.« Veš, tako sem bil jezen, da sem zagnal pero v kot. Seveda — potem je bil kreg. Oče ni vedel, s kom naj potegne. Na koncu je z njo. Vidim, da trpi . . .

Nekaj strašnega se je zgodilo včeraj v mojem življenju. Kako naj popišem vse, da bo jasno odsevalo, kar čutim, kar doživljam.

Očetov god je bil. Kakor vsako leto, tako je tudi letos bila na ta dan domača slavnost. Oče ima mnogo bogatih znancev. Zato mu je prišel za god čestitat tudi bogataš Benko. Okrog osemsto orolov zemlje posedujeta z bratom. Z očetom se poznata že dolgo časa. Spoznala sta se kot lovca in od tistega časa poteka njuno prijateljstvo. Večkrat se pripelje z avtomobilom k nam. Sestrin krstni boter je. Med vojno se je poročil z mlado Dunajčanko, ki pa mu noče roditi otrok. Vsaj tako sta si pošepetavala oče in on, ko sta bila sama . . . Zgodilo pa se je to ravno sredi obeda. Mama kot vedno kuha sama. Kmečka ženska je, ki je bila kot dekle v samostanu, da se je naučila kuhati in da je spoznala malo mesto in nemščino. Nato sta se poročila. Menda je bila radi gostov nervozna, pa je ravno pred mlado Benkovo ženo polila malo omake, da je brizgnilo na njeno svilen otelek.

Dnevne novice.

Sodrug Vičič se vrača v Ameriko. Naš stari, dobri sobojevnik, sodrug Vičič iz Chigaga, ki se je bil spomlad vrnil iz Amerike, se je odločil, da se vrne nazaj v Ameriko. Odpotuje te dni iz Ljubljane in pozdravlja prisrčno vse sodruge. Še bolj smo dolžni pozdraviti mi tega starega našega veterana in mu želiti vse najboljše. Sodrug Vičič se je ves čas zelo zanimal za naše gibanje in za razmere pri nas in živo dopisoval v ameriške časopise o svojih vtisih. Marsikaj ga je gotovo razočaralo, ali uveril se je gotovo, da je tukaj vendar neka zavedna falanga delavstva, ki je voljna boriti se preko vsega do zadnjega za zmago. Pozdravljamo najpristnejše sodruga Vičiča v imenu vsega slovenskega delavstva.

Vladni možje se posvetujejo. Po solunski proslavi so se pričeli shajati predsedniki režimskih strank na konferenco. Belgrajsko časopisje je zagnalo takoj v svet vest, da govore veliki gospodje o — sporazumu z opozicijo. Celo opozicija to sama veruje. — Tudi mi verujemo, da so govorili o sporazumu v KDK, toda gotovo so se vprašali, koliko se je po slavnosti ojačila njih pozicija in koliko bo mehkejša opozicija. — Torej borza, kjer se špekulira. Drugače pa iskrenosti najbrže še ne bo.

Narodna skupščina je začela danes 12. t. m. zopet zborovati. Dr. Korošičev prijatelj pravi, da bo režim kar naprej vladal. — Prava demokracija pa to že ni!

Tudi sedanja beograjska vlada se bavi z mislijo, da ukine celo vrsto slabše obiskanih gimnazij in razredov. Namesto gimnazij kreira meščanske šole. Res smo radovedni, kako bodo rešili to vprašanje prejšnji petlini.

Obletnica koroškega prebiscita. Osem let je minilo dne 10. t. m., ko se je vršilo na Koroškem plebiscitno glasovanje. Solze buržuazije, ki je takrat igrala čudno vlogo, so danes odveč, ker spominjajo na marsikaj, kar ni prav lepo.

Macdonald je bil tudi pod policijskim nadzorstvom. Bivši predsednik angleške delavske vlade je bil v letih od 1916. do 1922. kot nevaren revolucionar pod policijskim nadzorstvom. Ta vest nikakor ni reklama za »svobodo« Anglijo.

Na Poljskem nameravajo izpremeniti ustavo. Ministrski predsednik Bartel pravi, da se mora v novi ustavi kontrola parlamenta nad vlado ohraniti, odvzeti pa se mora parlamentu zato vpliv na sestavo vlade, ker bi isto volilstvo, iz katerega bi vlada izšla, ne moglo zadostno kontrolirati vlade. Pravico do imenovanja ministrov mora imeti predsednik države, dočim ima parlament pravico, se posvetovati o proračunu, sprejeti in kritizirati vsakoletno računsko poročilo vlade. Ustanovilo naj bi se tudi mesto kanclerja. Volilno pravico bodo imeli državljani od 24. ali 25. leta dalje (sedaj od 21.). Ta izprememba v sejni (parlamentu) ne bo dobila večine, toda Pilsudski in njegova vlada ima tak vpliv in moč, da bodo na kakršenkoli način skušali oktroirati nove določbe ustave. Socijalisti so izdali poseben oklic proti nameri in se pripravljajo na odpor.

V Albaniji imajo že zarote proti kralju. Kralj Zogu je že v nevarnosti, kakor poročajo. Enajst zarotnikov so na mestu obesili in v Tirani so razglasili obsedeno stanje po vsej Albaniji. Iz Albanije ne puste nikakršnih drugih poročil.

Kitajska ima novo vlado. Kitajski nacionalisti so sestavili vlado, katere predsednik je znani general Čangkajšek.

Za dunajsko industrijo in s tem za zaposlitev delavstva je dunajska občina preskrbela s svojim jamstvom za 223 milijonov dinarjev dela. Zato nezaposlenost na Dunaju pada, po drugih avstrijskih mestih, kjer se Rusije boje in občine nočejo prevzemati jamstva, pa narašča.

Francija se bavi z vprašanjem, da naj bi se poklicali menihi zopet v državo in bi se jim vrnila konfiscirana cerkvena in samostanska posestva.

60letnica organizacije grafičnega delavstva. Pevski koncert, ki ga je priredila »Grafika« v veliki dvorani »Uniona«, je bila jako lepa prireditve in tudi obisk je bil dober. V nedeljo je bila otvorjena razstava »Tisk« na ljubljanskem velesejmu. Razstava bo otvorjena do 21. t. m. Vstopnina je 5 Din za osebo, permanentna vstopnica (tudi za polovico vožnjo) 15 Din. Razstava je otvorjena vsak dan ob 8. do 17. ure. — V soboto, dne 13. oktobra, priredi »Dobrodelno društvo« veselico ob 8. uri zvečer v veliki dvorani »Uniona«. V nedeljo, dne 14. t. m. ob 10. uri dopoldne bo v dvorani okoliškega urada slavnostna seja organizacije; istega dne popoldan ob 15.15 uri imata »Svoboda« in »Grafika« nogometno tekmo na igrišču Ilirije. V nedeljo dne 21. t. m. p. abo v dvorani kazine ob 20. uri zvečer članski družabni večer.

Delavci, obiščite ljubljansko razstavo Tisk! Vstopnina 5 Din. Poučite se vsaj v glavnem o bistvu grafične umetnosti in dobite pravi vpogled na dovršenost tiskarstva.

Ljubljanski tramvaj se razširi spomladi v Šiško in na Vič. To je potreno! Tramvaj bi pa potrebovali tudi Posavci z Ježice.

Mussolini ima premalo revščine. Italijanski diktator energično zahteva čim večje uplojevanje italijanskega ljudstva. Zlasti ni zadovoljen z velikim nazadovanjem porodov v mestih gornje in srednje Italije. Sicer se Italijani stalno množijo, toda velik plus porodov je samo na deželi, medtem ko mesta silno nazadujejo. V velikem mestu Bolonji umre n. pr. dvakrat toliko ljudi, kolikor se jih rodi. In to dela dučeju velike skrbi, ki se ne vpraša, kako bodo ljudje živeli, ampak mnogo jih mora biti, da bodo čimprej mogli zasesti ves svet. Toda takega zakona ni, tudi z diktaturo se ne bo moglo ljudstva siliti, da bi si nakopavalo še večjo mizerijo kot jo že ima.

Grški ministrski predsednik Venizelos je prišel v Belgrad dne 8. t. m. in je ostal tam dva dni. Rekel je, da je prišel v Belgrad zato, da dokaže prijateljstvo. Res pa je, da je bil v Italiji, Londonu in da pojde še v Angoro. Gre tukaj očividno za to, da se Grčija boji Jugoslavije ali kakšne balkanske zveze držav, zato je bilo potrebno, da se napravijo prej sporazumi s sosednjimi državami, potem končno pod pritiskom tudi z Jugoslavijo. Venizelos ima namen s svojimi zavezniki vred, da Jugoslavijo obkroži in jo drži v šahu. Tako si moramo razlagati vsjo diplomatično ekspedicijo grškega ministrskega predsednika. — Zlasti je to verjetno, ker so jugoslovanski diplomati vedno naglašali, da hočejo imeti hegemonijo na Balkanu. Ta hegemonistični duh je tudi povod, da naša država nima prijateljev za sosedo, ki so vsi tudi imperijalisti.

Keršičevo tovarno v Ljubljani (Šiška) je kupila tvrdka »Steyr« in jo bo preuredila v tovarno za izdelovanje avtomobilskih delov, razen motorjev in strojev. Obrat se bo medvomno razvil v najkrajšem času v manjšo tovarno.

Nemška Reichswehr v zvezi s sovjetsko Rusijo. Socij. demokratični poslanec Künster je objavil v »Vorwärtsu« poročilo, da so nemški fašisti leta 1922 sklenili pogodbo s sovjetskimi komisariji z vednostjo in po navodilih nemškega vojnega ministrstva.

Grozovit pokolji na Kitajskem. V kitajski pokrajini Kausu se je pojavila roparska tolpa, ki je jela pleniti in požigati najprej v turški vasi. Oblasti so poslale iz sosednjih krajev pomoč prizadetim, toda pomoč je sama prestopila k roparjem in jela ropati in požigati naselbine. V petih dneh je bilo pomorjenih do 200.000 ljudi. To so grozne posledice meščanske vojne! Boljševiki žele vojne, kakor pravijo, nas pa spominja tak dogodek k boju proti vojni.

Thälmann, ki je hotel zakriti veliko denarno poneverbo v nemški komunistični stranki, ostane na ukaz iz Rusije predsednik stranke. Zmagali so torej tudi v Rusiji v tej zadevi — korupcionisti. Kaznovani so pa bili tisti, ki so svinjaki razkrinkali.

Delovni komisariat v Moskvi objavlja, da je samo v Moskvi nad desetstisoč inženjerjev in agronomov brez posla, ker se izvajajo v državni upravi redukcije.

Velik požar je nastal v ponedeljek ponoči v premogovniku Lješeni-Dobrin v Bosni. Pogorela je strojna lopa in kolodvor. Skode je okoli 2 milijona dinarjev. Zgorela je separacija in mnogo premoga.

Stavke. V valdenburškem revirju v Šleziji traja že drugi teden rudarska stavka. V stavki je 27.000 premogarjev. Rudarji so v tem revirju najslabše plačani. Pogajanja so se razbila, ker sta oba dela odklonila sklep razsodišča. Glavna ovira sporazuma je, ker hoče podjetje nekaj rudarjev izključiti od zopetnega sprejema v delo. — Pristanikiški delavci v severnih in vzhodnih pristaniščih stavkajo dalje. V stavki je 50.000 delavcev. Pogajanja niso uspela. — Tudi poreska tekstilna stavka traja dalje. Stavka okoli 25.000 delavcev. Pogajanja niso uspela. — Tekstilna stavka v Lodzu na Poljskem se širi. V stavki je 70.000 delavcev. V tovarnah Zawiercieh so krščanski in nacionalni delavci po navodilih svojih organizacij šli na delo in padli delavstvu v boju v hrbet.

Požigi na Gorenjskem. Nevarni požigalci, ki so lani požigali okoli Škofje Loke, so pričeli sedaj s svojim zločinskim ravnanjem višje na Gorenjskem. Zavrstijo je pogorelo gospodarstvo kmeta v Zagorici in v Podkorenju pri Kranjski gori. Pri požaru v Podkorenju so zgorele tri hiše in pet hlevov, pridelki in nekaj domačih živali. Povsem jasno je, da so tu vmes roke nenormalnih zločincev, ki se s takim početjem naslanjajo in delajo ogromno škodo na blagu in uničujejo sadove naporega dela našim kmetom. Skrajni čas je, da se zločince izsledijo in pošlje v norišnico.

Grozna gradbena katastrofa v Pragi. V Pragi se je sedemnadstropna zgradba podrla, preden je bila dokončana, ter pokopala pod seboj nad 60 delavcev. To je v kratkem času že drugi slučaj v Pragi. Vzrok katastrofe je, po izjavi graditelja, baje slab cement. Gradbeni inženjer si je baje hotel vzeti življenje (škoda, da si ga ni pred gradbo porušene hiše vzel). Ako je bil slab cement, tedaj so to mogli strokovnjaki preje vedeti in mogla je predvsem vedeti nadzorovalna oblast. Toda kaj to, ko pa se gre za profit, ki je tem večji, čim cenejši je material. Grozne so žrtve, katere zahteva moloh kapitalizem vsak dan v najrazličnejših podjetjih. Tudi na Dunaju se je te dni podrli oder pri neki stavbi, toda ne občinski, temveč privatni, ker se je štedilo ter se je porabilo strohele tramove. Trije delavci in ena delavka so se težko ponesrečili. Pri tej priliki bi bilo pomnil, da je dunajska mestna občina zgradila nešteto stanovanjskih hiš, večinoma 4 in 5 nadstropnih, ki vsebujejo na stotine stanovanj (celokupno število stanovanj se bliža že na 40.000), pa se še ni najmanjša nezgoda pripetila, ki bi šla na račun gradbe. Sicer so bili krščanski socijalci razkričali eno zgradbo za podrto, toda ista, na njihovo žalost, zelo trdno stoji in se bo prav gotovo kapitalistična vlada v Avstriji preje zrušila kot pa omenjena zgradba. Kapitalistični sistem se obsoja sam!

Zeiss-Punktal Peteln, Maribor:

Besede tri,
so za oči!

Gospodsk ulica 5.

Odprte karte.

Policija je zaprla brivsko organizacijo v Ljubljani. Proti takemu postopanju in kršenju ustave protestiramo, ker smo odločno proti temu, da se zatirajo strokovne organizacije.

Ali tu konstatiramo nekaj, kar osvetljuje tisto dekalistično zahrbtnost o enotnosti strokovnih organizacij.

»Društvo brivsko-vlasuljarskih delavcev(k)« v Ljubljani, kakor se imenuje, je strokovna organizacija, o kateri nismo vedeli do danes prav ničesar. Kako dolgo že obstoji, ali je samo za Ljubljano, ali ima kaj članov izven Ljubljane, vse to je — tajnost. »Enotnost« ni nikdar poročala o delovanju tega društva, o kakih akcijah, pa magari najskromnejših (recimo: socijalpatrijotskih). Strokovna komisija ni vedela za to organizacijo, ker je — preveč socijalpatrijotska in ker se to »Društvo« ni smatralo »kompetentno«, da bi podpiralo enotnost strokovnih organizacij.

To je eno.

Drugo pa je to: Delovanje tega društva je bilo na tako nizkem nivoju (vidno iz tega, ker ni bilo čuti o njem), da je prekašalo celo »socijalpatrijotsko« Strokovno komisijo. Ali... (ta hudičev »ali«, ker je bilo »nevtiralno« (nočem reči: »nezavisno«, da ne bom denuncijant), je bilo v očeh »Enotnosti« revolucionarno.

En sedaj brunda »Enotnost«, češ, ker ni bilo to »Društvo« priključeno URSS. (Strokovni komisiji), se ga je razpustilo.

S tem je zopet jasno povedano, da je »Enotnost« ta razpust dobro došlo poleno za razbijanje delavskega gibanja v splošnem in strokovnih organizacij posebej. Ker ne organizirajte se v organizacije, ki so pri Strokovni komisiji, dragi delavci-revolucionarji itd., govori s tem »Enotnost« svojim bravcem, ker tistih policija ne razpušča. Zato niso prave. — Ne organizirajte se tja, ker tam ni nimamo besede. In tudi zato niso prave. Pri »Društvu brivskih pomočnikov« smo jo imeli — čeravno je bilo to mrtvo društvo — a besedo smo imeli.

Da je razpust te organizacije policiji obenem sredstvo za ubijanje dveh muh hkrati, to »Enotnost« ne pove, ker bi se s tem izdala.

Delavci, dobro si oglejte take »akcije« in dobro premislite delovanje razdiračev proletarske fronte.

Maribor.

NARODNO GLEDALIŠČE.

Repertoar.

Petek, 12. oktobra: Zaprt.

Sobota, 13. oktobra ob 20. uri: »Gejša«.

Ab. C. Premijera.

Nedelja 14. oktobra ob 20. uri: »Gejša«.

Prva mariborska operetna premijera se vrši v soboto, 13. oktobra. Vprizori se prelepa klasična opereta »Gejša«, in to za abonma C, v katerem so letos tudi zunanji abonenti. Vstopnice se že dobijo pri gledališki blagajni.

Kaj pa je to: lapidarij? Težko, da bi to vedelo 5 odstotkov ljudi, toda mariborsko muzejsko društvo to ve. Zato je zaprosilo občinski svet, da bi dovolil 10.500 Din za nabavo »lapidarija«. No in kaj mislite, čemu bo služil ta preklicani lapidarij? To bode pravzaprav nekaka streha ali uta, pod katero bodo, ob deseti obletnici degradirane avstrijske spomenike spravili, da ne bode več po njih deževalo. In večina mariborskega občinskega sveta je brez debate zahtevalo »bagatelo« dovolila, da železne spomenike obvaruje pred revmatizmom, namesto da bi se na dragonarskih hlevih boljše vrata napravilo ter s tem kolikor, toliko obvarovalo mraza uboge otročice, ki so prišli po krivdi krvoločnih Habsburgov ter njihovih oboževalcev v tak življensko nevaren položaj. Torej za lapidarije imamo denarja, drugače pa ga nimamo. — Tako gospodarstvo je zares lapidarno!

Železni nadvojvoda. Prevratna furija je med drugim tudi več spomenikov porušila. V Mariboru so bili vrženi raz svojih podstavkov: Viljem Tegetthoff, cesar Franc Jožef II. in nadvojvoda Ivan. Podstavki so ostali prazni, medtem ko se je figure omenjenih velemož spravilo na dvorišče muzejskega poslopja v Cankarjevi ulici. Občinski svet mariborski se je na svoji zadnji seji bavil s ponudbo nekega patrijotičnega društva iz Mürrzuschlaga, ki bi rado klopilo spomenik nadvojvodu Ivana, katerega bi najbrž rado ob desetletnici republike zopet kje postavilo. Nadvojvodi so namreč iz Avstrije bili po prevratu izgnani, v kolikor niso podali izjave, da se odpovedo vsem svojim nekdanim predpavicam in da želijo ostati v deželi kot navadni državljani. Nadvojvoda Ivan pa gotovo take izjave ni nikoli podal, in to menda najbolj vleče gornještajerske monarhiste. Toda naš občinski svet jim ne privošči tega veselja in jim princa ne da, češ, da ni iz dragocene kovine, ampak iz železa in torej ni sposoben za eksport. Menda pa se naš občinski svet boji, da se ne bi princu v republiko slabo godilo!

Ljudska univerza v Mariboru. V ponedeljek 15. oktobra predava na podlagi lepih skioptičnih slik svetovna potovanja in pisateljica ga. A. Karlin iz Celja o »Japonski in Kitajski«.

Šah. Šahovski klub »Svoboda« v Mariboru priredi v soboto, dne 27. oktobra ob 20. uri v Delavskem domu svoj drugi šahovski turnir. Delavski šahisti-člani delavskih razrednih organizacij, ki imajo interes za ta turnir, naj se do 20. oktobra prijavijo pri klubovih članih ali pa pri gostilničarju Delavskega doma. — Vpisnina znaša 20 Din. Nagrade bodo tri.

Schicht
Terpentin-
Milo s svojimi prednostmi

Celje.

Draginja v Celju. O tej neznosni pastišti se ne govori samo v Celju, ampak tudi drugje. Razlika med Celjem in drugim krajem je ta, da so si glede draginje v laseh dopisniki demokratiških in klerikalnih časopisov. Tako piše klerikalni dopisnik o draginji sadja ter pri tem saljivo omenja Kitajsko, nasprotno grmi demokratiški dopisnik nad draginjo pri kruhu in išče krivca v osebi klerikalnega pek. mojstra Janiča, ki je baje načelnik zadruga pekov in ki je baje pooblaščen, da regulira cene kruha. Da izpopolnimo našo svoječaso izražano zahtevo po regulaciji cen kruha na celjskem trgu na eni strani, na drugi pa, da na podlagi realnih števil dokazemo vzroke draginje, ki je omenjajo tudi demokratiški dopisniki zato, da malo razkačijo g. Janiča, prinašamo v naslednjem cene moke in kruha lanskega leta in cen istih produktov v letošnjem letu, in mislimo, da kdor zna količjak misliti, bo prišel takoj na vzrok draginje kruha. — V mesecih junij, julij in avgust lanskega leta je stala moka: 1 kg 0g ali 0gg Din 5.60—5.75, 1 kg št. 2 Din 5.45—5.60, 1 kg št. 4 Din 5.15—5.40, 1 kg št. 5 Din 5.— do 5.25, ali povprečno Din 5.50 1 kg. Skupaj 4 kg: Din 22.—. — Cene kruha so pa bile isti čas sledeče: 1 kg črnega kruha Din 5.50, 1 kg polbelega kruha Din 6.—, 1 kg belega kruha Din 6.50, ali povprečno 1 kg Din 6.—. Skupaj 3 kg: Din 18.—. — Kakor je iz gornjega računa razvidno, je povprečna cena moke znašala Din —50 manj kot povprečna cena kruha. — Sedaj si pa pogledimo cene istih produktov, v istih mesecih in v tem letu: 1 kg 0g Din 4.10—4.30, 1 kg št. 2 Din 3.95—4.05, 1 kg št. 4 Din 3.80—3.95, 1 kg št. 5 Din 3.65—3.80, ali povprečno 1 kg Din 4.—. Skupno 4 kg Din 16.10. — Po sedaj veljavnem ceniku pa so cene kruha sledeče: 1 kg črnega kruha Din 5.—, 1 kg polbelega kruha Din 5.30, 1 kg belega kruha Din 5.50, ali povprečno 1 kg Din 5.25. Skupaj 3 kg: Din 15.80. — Razlika med ceno moke in kruha je v lanskem letu znašala 50 par. V letošnjem letu pa znaša Din 125. To je celih 75 par več kakor lansko leto. To se pravi, da gospodje peki zaslužijo pri vsakem kg 75 par več, kakor so lansko leto zaslužili, in če spečejo na dan 100 kg kruha, kar je pa jako malo, imajo dnevno 75 Din, mesečno pa Din 2150.— več dobička kakor so ga imeli lansko leto, ko so tudi dobro izhajali. — Pri tem pa moramo pripomniti še to, da se v Celju kruh ne prodaja po kilogramih ali podomače povedano na »vago«, ampak v zato izdelanih kosih, v katerih je gornji dobiček že vračunan. Vkljub temu pa se dogaja, da nekateri pekovski mojstri pečejo svoje pecivo še pod določeno težo, tako, da ima ne enkratni, ampak trikratni dobiček. — Tozadevno bomo objavili v prihodnji številki točne teže, ki jih morajo imeti posamezni pekovski izdelki, tako n. pr. črna struca, velika ali mala zemlja itd. in občinstvu vnaprej priporočamo, da kruh na podlagi te teže na lici mesta, kjer ga kupi, tudi kontrolira, ali odgovarja teži, predpisani ceniku ali ne. Vse tozadevne pomankljivosti pa priporočamo, da se nam sporoče, da jih bomo primerno blagoslovili z našo »žegnano« vodo, o kateri grešniki pravijo, da je od hudiča.

Trbovlje.

Divide et impera! To geslo so si vzeli trboveljski demokrati kot program, za doseg svojega namena. »Jutro« z dne 4. okt. 1928. se je silno razkačilo in hoče vzbujati nekakšno pozornost na javnost, katere naj bi sklepala, da so demokrati v Trbovljah, bolj rečeno obrtniki in trgovci, pravi reveži, ki so izpostavljeni bogšigavedi nekega terorja socijalistov. Kaj je pravzaprav na stvari? Združena delavska lista je zmagala pri zadnjih občinskih volitvah, ter s tem zapечатila usodo nekdajemu gospodarskemu sistemu na občini. Koliko je bilo zahrbtnih intrig, deputacij, zborovanj, ki so izključno razpravljale kako onemogočiti, da bi delavstvo na občini gospodarilo. »Mi posestniki,

7.—21. OKTOBRA

RAZSTAVA

LJUBLJANSKI
VELESEJEM

TISK

da bi ne imeli ničesar govoriti! Tako, hlapci nas bodo sedaj gospodarili? Takih in enakih tnanj je bilo vse polno. Od tod gospod dopisnik sovražstvo, ki se je vsejalo in ki ga s silno previdnostjo gojite med obrtniki in trgovci napram delavstvu. Vam g. dopisnik je zelo malo za K. K., Vam je več, da se ono kar je K. K. postavila v ospredje, razbije. Točno smo informirani iz Vaših zaupnih sej in sestankov, na katerih razpravljate o delavski neslogi in sklepete, kako isto povečati in da na račun iste zagospodarite. Poznamo Vaša skrivna pota, ki stremite za ženitvijo, vemo pa dobro, da se Vam nevesta smeje in vam bo pred oltarjem rekla ne, ker se pošteno dekle ne ženi z valpti in birci. Mi samo čakamo, g. dopisnik, koliko časa in do kam vam bodo sledili naši obrtniki in trgovci, ker se morajo zavedati, da vodi ta pot v prepad domačemu obrtništvu. Ne računajte na neslogo med delavci trajno, ker to je zelo varljivo. Dopisnika pozivamo, da napiše v prihodnji številki »Jutra«, da so

na shodu demokratske stranke pozvali delavski obč. zastop. da odstopi vsled tega, ker je delavski in da je v »Jutru« z dne 4. okt. pomota ali pa se je grdo zlagal. V isti številki »Jutra« se je storila pisca neljuba pomota, ker je napisal, da se poziva na bojkot proti obrtnikom in da se izvaja nad njimi teror. Da, teror se izvaja, ampak ne nad obrtniki marveč nad revnimi najemniki, ki se jim diktira, kje morajo kupovati; ker smo mi to povedali, izvajamo mi bojkot in teror. Tat vedno kriči, primite tatu, da se on izmuzne. Da, gosp. Paulin, še vedno nam brenče Vaše besede po ušesih iz zadnjega obč. zbora, kjer ste se izjavili, da hlapec nima ničesar za odločati, kar se pa zelo malo strinja z načeli demokracije, katero hočete vi zastopati. V prihodnjih številkah bomo povedali, kako gospod lovi osla z ovsom, da bi mu dal biča. Vi ste globoko prepričani, da je od prve do zadnje vrste v omenjenem članku vse laž, a kaj to demagogiji, ki je zato tukaj, da seje razdor, Vi, ki se delavstvu laskate in ki imate polno obljub zanje, poskrbite, da se odpravijo nedostaki pri gotovih posestnikih, da ne bo najemnikom potrebno še poleg najemnine delati kuluk. Oni, ki hoče igrati ulogo socijalnopravičnega, ne sme delati protestnih zborovanj proti osemurnemu delavniku in nedeljskemu počitku, kot počenjate vi. Zakaj ne privoščite starim upokojenecem stanovanjskih hiš, zato ker hočete da bodo oni večni sužnji gotovih hišnih posestnikov in da bi stanovali z gospodovim dovoljenjem pod župo ali na prostem in bili odvisni od vaše milosti. Da je parcela 1/4 in hiša, katero smo mi po našem mnenju podarili klerikalcem, izgubljena, potrkajte sebe po prsih, ker ste hoteli tak režim, ki je omogočil to predajo. Če bi ne bili rovarili proti delavstvu in ne hoteli gerentstva, bi bil že zdavnaj na občini zakoniti občinski odbor, ki take transakcije nikoli ne bi dovolil. Ker je bilo pa razvidno iz vse situacije, da bo ta odbor sestojal iz večine delavcev, ga niste hoteli, za to ste krivi vi v prvi vrsti. Saj ste se obrnili na vašega strankarsko pravnega zastopnika. Zakaj ne poveste javnosti, kaj vam je odgovoril. Da, vsa poštena javnost se zgraža nad vašim početjem in smo prepričani, da bo tudi priznalo odgovorila, ko pride zat očas. Če mislite, da bode sterozizirali vse delavce, kakor ste gotove obrtnike in trgovce, vam povemo, da se varate, ker med vami in delavci je silen prepad. Še bo prišel čas, ko bo vaše delo razkrinkano, gospod dopisnik in ko prejmete za vaše razdiraško delo plačilo. Takrat bodo zopet zasijali delavstvu in obrtništvu boljši časi, ker tudi obrtnik ve, da če delavec ne zasluži, tudi obrtnik ne more živeti. Gospod Paulin, po tej poti ne pridete na zeleno vejo, ker tako se ne dela teren za volitve.

Zagorje ob Savi.

Iz seje občinskega sveta. V ponedeljek, dne 8. oktobra ob 3. uri popoldne se je vršila druga redna odborova seja. Zanimanje za to sejo je bilo precej veliko in to posebno iz razloga, ker je bila na dnevnem redu točka: Poročilo župana glede primanjkljaja pri proračunu za leto 1928 in v odtegljaju na dokladah ter glede raznih odlokov oblastnega odbora. Pri tem poročilu se je ugotovilo, da je proračun aktiven samo na dokladah za 146.000, kar gre v glavnem v dobro Trboveljske družbe. V ostalem pa ima občina razne upnike, katerih terjatve gredo v stotisoče dinarjev in to vse po zaslugi neprevidnosti raznih prejšnjih gerentov meščanskih strank in za katere je veliko vprašanje, ali se jih po občina mogla otresti ali ne. Značilno pri tem je, da so vse meščanske stranke obsodile gerentstvo, torej tudi same sebe, ker so bili vedno samo njihovi pristaji gerenti. V zadevi odlokov oblastnega odbora, kateri je v rokah klerikalcev in kateri ukazujejo občini gotova izplačila na korist okr. cestnega zastopa v Litiji, ki je zopet v rokah klerikalcev, smo radovedni ali bodo znali pristaji, zastopani v občinskem odboru, dokazati, da slone ti odloki obl. odbora na neinformiranosti, kakor so to

sami pri seji izjavili. V ostalem je seja potekla mirno, brez vsakih večjih pretresljajev. Dekalisti, ki so v predzadnji »Enotnosti« napovedali boj demokratski večini na občini, so se obnašali zelo lojalno in so glasovali za vse predloge vladne večine. Samo uvedbo »Leichenwagna« so zahtevali, to pa najbrž zaradi tega, da jim bo omogočeno njihovo večno revolucijo dostojnejše pokopati.

Vič.

Predavanje o Uptonu Sinclairu priredi ob priliki proslave petdesetletnice njegovega rojstva podružnica »Svoboda«. Predavanje se vrši v soboto, dne 13. oktobra ob 8. uri zvečer v prostorih Delavskega doma v Viču. Po predavanju izvajanje radio-koncerta. Vabimo vse člane in naše somišljenike. — Odbor.

Radio-koncert se bo izvajal redno vsako soboto v Delavskem domu na Glincah. Vstop je prost in glede pijače ni nihče zavezan, da jo naroča. Druge dneve izven sobote imajo vsi člani delavskih organizacij in somišljeniki dostop do radio-aparata in lahko poslušajo dnevni program (predavanja, glasbene točke itd.) v društveni sobi v prvem nadstropju Delavskega doma.

Cestna železnica na Vič. Iz zanesljivega vira smo zvedeli, da se prihodnjo pomlad izpelje cestno železnico iz Ljubljane na Vič do občinske hiše. V to svrhu je bil že nakupljen material, tračnice in vozovi cestne železnice. Komaj se je pričelo o tem konkretnije razpravljati, že so se pojavili ozkosrčniži in odsledni svoji konzervativisti so pričeli akcijo, da se ta načrt prepreči. Na čelo te akcije so se postavili trgovci in hišni posestniki Šelenburgove ulice. Utemeljevali so svoje proteste seveda prav otroče: da bi bil ovira promet itd. Naravnost bedasto! Zlasti vodja tvrdke Bonarč, g. Kostelic, se je navdušil za to, da se tramvaja ne izpelje mimo njegove prodajalne. Najbrže za to ne, da se bodo pasanti ja ustavljali pred njegovo prodajalno ob večernih urah, ko navije svoje gramofone in radio-aparat. Toda resno: Vičani bomo pokrenili akcijo, da se nakane teh konzervativcev ne posrečijo.

Litija.

Prosvetni odsek Delavske zbornice je namenil litijskemu delavstvu skioptični aparat za predavanje, katerega smo tudi že dobili. Da se bo začelo z rednimi predavanji, se je sklicala konferenca, na katero so bile povabljene naše kulturne delavske organizacije. Konferenca je pokazala lepo zloženost in je upati, da bodo ta predavanja zanimala vso delavstvo, ker bode ista nad vse lepa in zanimiva za vsakega. Predavanje bosta vodila Delavska kulturna zveza »Svoboda« in »Narodna socijalna zveza« skupno. Od teh dveh skupin je tudi bil sestavljen odbor, v katerega so bili izvoljeni g. Bizjak, predsednik, Anšič, tajnik in blagajnik, Sluga, Končar, Habič in Bučar pa odborniki. Odbor si je nadel nalogo, da začne v najkrajšem času s predavanji, katera se bodo tudi redno vsaki teden vršila. Opozorjamo vse delavstvo, da se zainteresira za ta početna predavanja. — Odbor.

Študenti pri Marlboru.

Dne 20. oktobra ob 7. uri zvečer priredi tukajšnja krajevna organizacija socijalistične stranke v gostilni Majhenič družinski večer z raznimi zabavami. Sodrugi in sodružice, kakor tudi somišljeniki stranke, se vljudno vabijo na to prireditev.

V nedeljo, dne 14. t. m. vsi na vlnsko trgatve,

ki jo priredi Delavska telovadna in kulturna zveza »Svoboda«, podružnica v Mostah, v hotelu Kaučič na Selu pri Ljubljani. Začetek ob 4. uri popoldne. Za obilno zabavo bo preskrbljeno. Vstop prost.

Benzit-Nadmilo je utelesena čistilna moč!

Pri pranju z Benzit-Nadmilom se blago niti najmanje ne pokvari, ker Benzit-Nadmilo nesnago razkroji. Tukaj je kuhanje in drgnjenje perila nepotrebno, ker nesnago Benzit-Nadmilo iz tkanine razkroji. Nesnago razkrojiti se pravi, da celo najfinejše tkanine pri temu ne trpijo.

Nesnago razkrojiti se pravi, perilo tako intenzivno, temeljito prati, da celo največja nesnaga brez truda izgine.

Benzit Nadmilo

z dvojnim učinkom

Tvornice Zlatorog, Maribor

STAVBENA, KONZUMNA IN GOSTILNIŠKA ZADRUGA

„DELAVSKI DOM“

V TRBOVLJAH R. Z. Z. O. Z.

Sprejema hranilne vloge in jih obrestuje po čistih 8% od dne vloge do dne dviga. Ima 3 prodajalne, 2 v Trbovljah, 1 v Senovu pri Rajhenburgu. Član te zadruge lahko postane vsak, ki vplača delež in vpisnino, delež znaša 50 D, vpisnina 250 D

NAČELSTVO.

Ali ste že krili? svoje potrebe v tiskovinah

Dobavljamo vse tiskovine v prvovrstni izpeljavi in po najnižjih cenah za vsa društva, industrijo, trgovine, pisarne itd.

Ljudska tiskarna d. d.
Maribor, Sodna ulica št. 20

TAPETNIŠKA DELA

Popravila se izgotavljajo prvovrstno po najnižjih cenah, garniture, otomane, žične vložke, preproge, zavese, žimnice, sobna in kuhinjska oprema itd. cenejše nego kjerkoli drugje, pri

Servat MAKOTTER

Tapetniška trgovina, izdelovanje žičnih vložkov, trgovina opreme mobil

MARIBOR, Krekova ulica št. 6.

Vinski MOŠT (dalmatinec)

prvovrstni, sladki, filtrirani, beli in črni se toči v

Prvi dalmatinski kleti, Maribor

Mesarska ulica št. 5, se priporoča

JOS. POVODNIK.

Naročajte in širite „Del. Politiko“!

VELIKO IZBIRO

modernih in ličnih damskih in otročjih klobukov po najnižji ceni nud

MARIJA JAHN

modistinja

MARIBOR, STOLNA UL. 2

P O P R A V I L A
se izvršujejo lepo in poceni.